

Saksgang		
Utvalg/Styre	Møtedato	Saksnr
Kommunestyre	26.06.2014	049/14

Høring - Strukturvoteordning for kystflåten under 11 meter

Vedlegg:

Saksopplysninger:

Bakgrunn og problemstilling:

Det vises til Nærings- og fiskeridepartementets (NFD) høringsnotat «Strukturvoteordning for kystflåten under 11 meter heimslengd» av 29. april 2014. I høringsnotatet foreslås endringer som vil føre til at det blir færre fiskefartøy og at de nasjonale fiskeriressursene konsentreres på færre fiskere. Høringsforslaget innebærer endring av «Forskrift om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten». Forskriftsendringer skal ikke behandles av Stortinget, men avgjøres av departementet.

Berørte kystkommuner og regionråd er ikke blitt spesielt invitert til å høringsuttalelse om lokale og regionale konsekvenser av forskriftsforslaget.

Beskrivelse:

Det har opp gjennom årene blitt benyttet ulike strukturvirkemidler for å tilpasse flåten til ressursgrunnet. Perioden frem til 1980-tallet var preget av kondemneringsordninger. I senere tid har det i økende grad blitt benyttet strukturvoteordninger, og strukturkvoter er i dag den eneste kapasitetsreducerende ordningen i norsk fiskerinæring.

Strukturvoteordningen for kystflåten er hjemlet i Havressursloven. Ordningen ble innført 7. november 2003 ved «Forskrift om spesielle kvoteordninger for kystfiskeflåten», og er senere endret ved flere anledninger. Fartøygruppene over 15 meter var først ut, mens fartøy med hjemmelengde mellom 11 og 15 meter fikk tilgang til strukturvoteordningen fra 2008.

Kort oppsummert går ordningen ut på å tillate kjøp av ekstra kvoter og rettigheter (strukturkvoter) fra et eller flere fartøy og samle disse på ett fartøy. Dette med vilkår

om at fartøyene som kvotene opprinnelig tilhørte tas permanent ut av fisket (kondemneres). Med andre ord handler strukturering om å samle kvoterettighetene på færre fartøy og færre hender. Videre er det krav om at strukturkvoter (kvoten til fartøyet som permanent tas ut av fisket) bare kan selges og tilknyttes til annet fartøy i samme lengdegruppe. Det er for øvrig også mulig å splitte/fordele en strukturkvote på flere fartøy. Strukturkvotene avkortes med 20 %, og avkortningen går som regel til reguleringsgruppen. Strukturering av kvoter og rettigheter kan ikke reverseres. Strukturkvoter tildeles for et år om gangen, og kan tildeles i inntil 20 år. Strukturkvoter som ble tildelt for første gang i 2007, kan tildeles i opptil 25 år regnet fra og med 2008.

Det er fastsatt kvotetak innenfor de ulike reguleringsgruppene. Kvotetaket innebærer en avgrensning av hvor mye kvote som kan tildeles ett fartøy og hvor mange fartøy som går ut av fisket som følge av strukturkvoteordningen. Det er imidlertid ingen begrensninger for hvor mange kystfartøy en person eller et selskap kan eie.

Kvotetaket beregnes med utgangspunkt i mottaksfartøyets egen kvote (grunnkvote) innen de lukkede fiskeriene som fartøyet har rett til å delta i. Avkortningen og anledningen til å splitte og fordele strukturkvoten på flere fartøy med ulik grunnkvote, betyr at det ikke er et en-til-en forhold mellom kvotetaket og antall fartøy som tas ut. Ulike kvotegrunnlag (grunnkvote) på de ulike fartøyene bidrar for eksempel til at et kvotetak på 3, vil føre til at det vil kunne bli tatt ut flere enn to fartøy, da grunnkvoten til de fartøyene som tas ut kan være mindre enn grunnkvoten på det gjenværende fartøyet. Uavhengig av størrelse på grunnkvoten vil det bety at jo høyere kvotetaket settes, jo høyere antall fiskefartøy må tas ut av fiske før kvotetaket nås.

Strukturering av den minste fiskeflåten:

Strukturkvoteordning for den minste kystflåten, gruppen fartøy med hjemmelslengde under 11 meter i det lukkede fisket har, som den eneste store fartøygruppen, vært skjermet fra strukturkvoteordningen fram til i dag. I denne fartøygruppen benyttes i utstrakt grad mekanismer som overreguleringer og maksimalkvoter for kapasitets- og kvoteutnyttelse, i tillegg til garanterte fartøykvoter. De mest aktive fartøyene under 11 meter baserer dermed mye av inntektene sine på overregulering.

Den minste flåten er representert ved 1430 fartøy og utgjør den desidert største andelen av alle norske kystfartøy med rett til å delta i lukket gruppe. Gruppen er derfor viktig for bosetting, aktivitet, rekruttering og sysselsetting langs kysten i Nord-Norge. Av de 1430 fartøyene har Nordland 445, Troms 255 og Finnmark 307. Det utgjør til sammen 1007 kystfiskefartøy med hjemmelslengde under 11 meter. Dette antallet utgjør en betydelig andel, og for mange små lokalsamfunn er det denne flåtegruppen som er den viktigste råstoffleverandøren til mottaksanleggene.

Jo høyere kvotetaket settes, jo høyere blir antallet fiskefartøy må tas ut av fiske før kvotetaket nås. For den minste kystflåten vil det i ytterste konsekvens bety at man risikerer en reduksjon fra 1430 fartøy til i underkant av 400 fartøy under 11 m. Selv

om de gjenværende fartøyene får større kvote og et sikrere driftsgrunnlag, vil det sannsynligvis ikke gå lang tid før de små mottaksanleggene blir borte i de små lokalsamfunnene langs kysten.

Departementets begrunnelse for endringsforslaget:

Forslaget begrunnes med at kontinuerlig teknologisk utvikling bidrar til økt effektivisering, som medfører at fiskeressursene over tid kan fiskes med færre fartøy og færre fiskere. På tross av at fiskerne i denne gruppa kunne starte året uten kvotebegrensninger, legges det til grunn at innføring av ei strukturingsordning skal være et verktøy for å styre reduksjonen i antall fartøy og fiskere i et videre perspektiv.

NFD viser til at en strukturordning er rettet mot de som ønsker å satse på fisket, og at denne ordningen er best egnet til «å auke kvotegrunnlaget til dei som treng det mest». Dette begrunnes med at graden av strukturering blir styrt av tilbud og etterspørsel innenfor de avgrensningene som måtte gjelde, og at økonomiske gevinster og kostnader ikke berører andre enn de som deltar i ordningen.

Strukturkvoteordningen er frivillig. De som velger å selge seg ut av fisket i lukket gruppe, kan likevel etablere seg i åpen gruppe. Det vil imidlertid medføre økt press i åpen gruppe, og dårligere lønnsomhet for enkelte i denne gruppen.

Blir det innført strukturkvoteordning, vil imidlertid overreguleringen måtte reduseres eller fjernes helt, avhengig av hvor raskt struktureringen treer i kraft og hvor kraftig den blir. Den som bruker ordningen vil komme i posisjon til årlig tildeling av høyere kvote, noe som kan gi fartøyeieren et bedre grunnlag for å investere og satse i fiskeriet enn overreguleringer gir. Redusert overregulering vil medføre at de som ikke benytter seg av strukturordninga blir påvirket negativt.

NFD viser til at ulike former for strukturtiltak er nødvendig som følge av at økt produktivitet er en vedvarende og ønsket utvikling for å sikre best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser.

Lønnsomhet trekkes fram som en viktig og sentral utfordring. I følge lønnsomhetsundersøkelsen til Fiskeridirektoratet er lønnsomheten for fartøy under 11 meter svakere enn for de andre fartøygruppene. Det understrekes imidlertid at de gjennomsnittlige tallene for lønnsomhet ikke nødvendigvis gir et godt bilde av situasjonen, ettersom fartøygruppen er bredt sammensatt med mange ulike driftsformer og varierende aktivitet. Samtidig vises det til at Nofima i sin rapport om lønnsomhet konkluderer med at dagens fangstgrunnlag kan være et godt grunnlag for lønnsom drift, og at det trolig er mange fartøy som av ulike årsaker ikke drifter optimalt.

NFD legger også til grunn at økt lønnsomhet vil bidra til å beholde og rekruttere arbeidskraft, og at lønnsomhet er nødvendig for å kunne forsvare investeringer i nye fartøy og utstyr.

Med tanke på distrikts- og regionalpolitiske konsekvenser viser departementet til at reduksjonen i antall fiskere og fartøy nødvendigvis må skje i distriktene langs kysten der fisket pågår. På tross av færre fiskere og fiskefartøy mener NFD at strukturvoteordninga vil bidra til å sikre framtidige lønnsomme arbeidsplasser, noe som igjen vil bidra til bosetting, sysselsetting og rekruttering.

Vurdering av alternative løsninger:

Spørsmålet om strukturvoteordning for kystflåten under 11 meter er ikke blitt behandlet av kommunestyret i Værøy tidligere. Spørsmålet om strukturvoteordning for kystflåten under 11 meter er for noen år siden behandlet i Værøy Fiskarlag. Fiskarlaget var på det tidspunktet positiv til at strukturvoteordningen også ble innført for fartøy under 11 meter.

Den siste invitasjonen til høringsuttalelse er ikke behandlet av Værøy Fiskarlag. Høringsuttalelsen er behandlet i Nordland Fylkes Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag, begge organisasjonene tilslutter seg ikke forslaget om strukturvoteordning for fiskeflåten under 11 meter.

Fylkestinget behandlet saken i sitt møte 02.06.2014, sak 081/2014. og fattet følgende vedtak:

1. Fylkestinget vil vise til vedtak pkt. 1 og 2 i FT-sak 149/09, «Innstilling fra LU-fisk utvalget: Fiskeri- og havbrukspolitikk»:
 - a. Pkt. 1: «Fylkestinget i Nordland mener antall fiskefartøy langs kysten nå er på et såpass lavt nivå at sentrale myndigheter må forhindre ytterligere nedbygging».
 - b. Pkt. 2: «Fylkestinget vil anmode sentrale myndigheter om snarest å foreta en samfunns- og næringsmessig evaluering av strukturvoteordningen som inkluderer hele kystflåten. Herunder må det utredes alternative eller supplerende ordninger til strukturvoteordning, dette sett i sammenheng med markedsforhold, industri og fiskeflåte».
2. Fylkestinget konstaterer at det fortsatt ikke er gjennomført grundige evalueringer av virkninger av strukturvoteordningen for hele den berørte kystflåten.
3. Fylkestinget er av den formening at departementets begrunnelse for nødvendigheten av en strukturvoteordning i den minste kystflåten er uklar.
4. Konsekvensene av et strukturvoteregime i den minste kystflåten er etter fylkestingets oppfatning ikke vurdert godt nok.

5. En samlet vurdering av punktene 1-4 over tilsier at fylkestinget ikke kan støtte forslaget om innføring av en strukturvoteordning for fartøy under 11 meter på nåværende tidspunkt.
6. Gjentatte hevinger av kvotetaket i strukturvoteordningen kan bl.a. stimulere til en flåtestruktur som ikke nødvendigvis er ønsket. Fylkestinget vil derfor be Nærings- og fiskeridepartementet om å skjerpe inn adgangen til å heve dette kvotetaket når fartøygruppen 11-15 meter har kommet opp på samme nivå som øvrige fartøygrupper med tilgang på strukturkvoter, med hensyn til relativt kvotetak.

Kystfiskeflåten under 11 meter har så langt vært lavterskelgruppen i fiskeriene, og utgjør en viktig rekrutteringsarena for ungdom som vil satse på fiskeri. I denne gruppen er fartøy og kvoter relativt rimelig sammenlignet med prisene for de øvrige fartøygruppene. Ut fra prisene på kvoter for fartøy over 11 meter er det grunnlag for å anta at en strukturvoteordning for fartøy under 11 meter vil bidra til betydelig økning i kvoteprisene for fartøysgruppen, med en påfølgende høyere etableringsbarriere for nye etablerer. I realiteten vil de med høyest betalingsevne og de som vil ut av fisket helt klart tjene på en slik ordning, mens det blir verre for de som vil inn.

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Værøy kommunestyre støtter ikke forslaget om innføring av en strukturvoteordning for fiskefartøy under 11 meter.
2. Værøy kommunestyre slutter seg til Fylkestingets høringsuttalelse i sak 081/2014

26.06.2014 KOMMUNESTYRE

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt

KS-049/14 Vedtak:

1. Værøy kommunestyre støtter ikke forslaget om innføring av en strukturvoteordning for fiskefartøy under 11 meter.
2. Værøy kommunestyre slutter seg til Fylkestingets høringsuttalelse i sak 081/2014